

از ادلب تا طرابلس؛

ترکیه به دنبال نفوذ در منطقه

ماجراجویی های اخیر رجب طیب اردوغان در لیبی و پشتیبانی از دولت حاکم در طرابلس با به کارگیری مزدوران سوری و امضای توافق در یابی، تنها بخشی از طرح بلندپروازانه ترکیه هستند. به گزارش ایسنا روزنامه گاردین انگلیس در تحلیلی دربارۀ برنامه های ترکیه برای گسترش نفوذ در حوزۀ خاورمیانه و مدیترانه نوشته است: وائل عمر، اولین باری که سوار یک هواپیما شد با تجربه ای متفاوت از آن چیزی که فکرش را می کرد مواجه شد. دیدن سفر با هواپیما در فیلم ها باعث شده بود او تصور کند که قرار است از استان ادلب سوریه با یک سفر هوایی شگفت انگیز به تعطیلاتی در سرزمین دیگری برود. او که ۲۲ سال سن دارد به عنوان مزدور جذب ارتش ترکیه شده و در مناطق نزدیک به مرز ترکیه خدمت کرد اما در ماه مارس در اولین سفر عمرش با هواپیما از ترکیه به لیبی رفت. او اکنون در آنچاد در حال جنگیدن در خط مقدم خطرناک و شرکت در جنگ کسانی دیگر است. او گفت: آنها به من گفتند که من قرار است در واحد پشتیبانی و واحدهای پزشکی و برای درآمدی خوب کار کنم اما جنگیدن در اینجا بدتر از هر آن چیزی که من در سوریه تجربه کردم است. جنگ در این جا تماماً نبردهای نزدیک در خیابان های باریک است. او خاطر نشان کرد: برخی از سوری ها در اینجا صرفاً برای پول هستند و برخی نیز می گویند از لیبیایی ها در برابر استبداد حمایت می کنند اما من شخصا واقعا نمیدانم چرا ترکیه از مخالفان سوری خواست در لیبی بجنگند.

وائل عمر به همراه هشت تاده هزار تن دیگر از هموطنانش در حال حاضر در فاصله دو هزار کیلومتری از خانه خود و مشغول به خدمت به عنوان مزدور در لیبی تحت پوشش طرح بلندپروازانه ترکیه موسوم به «ماوی وطن» است؛ طرحی که این کشور برای برتری ژئوپلیتیکی خود در حوزۀ شرق مدیترانه در نظر گرفته است. اسلامگرایان سیاسی و نشو و نما عثمانی ها در یک طرف صف کشیدند و در مقابل ملی گرایان عرب و سلطنت طلبها قرار دارند و معجونی قابل اشتعال از نفت، مزدوران، ایدئولوژی و بلند پروازی های عربان ژئوپلیتیکی به وجود آمده است.

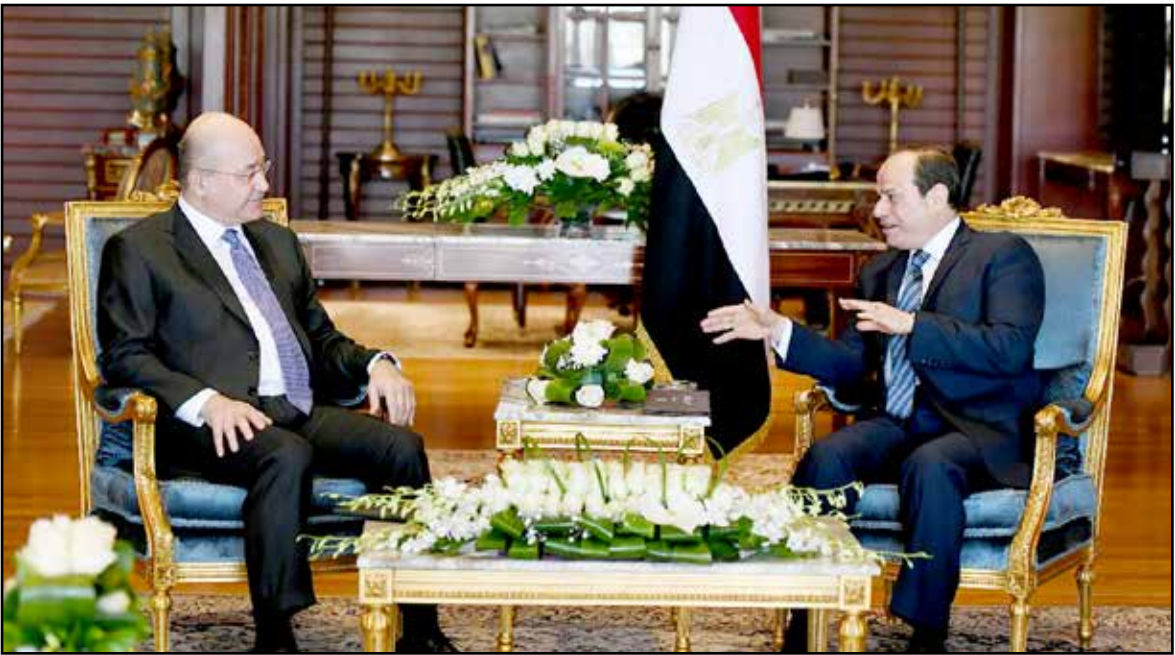
همانطور که شهروندان رنج دیده لیبیایی اکنون به خوبی فهمیده اند، دیگر تحریم تسلیحاتی سازمان ملل در کشورشان عملا موجودیت ندارد. گروه های مسلح وفادار به طرف های مختلف که بعضاً به دنبال باج گیری با آدم ربایی هستند در ۹ سال گذشته فعالیت شان را گسترش دادند. دولت توافق ملی در غرب لیبی مورد حمایت سازمان ملل قرار دارد اما هم پیمانان اصلی آن ترکیه، قطر و تا حدی ایتالیا هستند.

این دولت قدرت کمی در عرصه میدانی داشته و برخی به سیاست های اسلامگرایانه آن بی اعتماد هستند. به رغم این حقیقت که انکارا در عرصه جهانی هرچه بیشتر منزوی می شود و همچنین به رغم این حقیقت که مداخله ترکیه در لیبی محبوبیتی نزد رای دهندگان ترکیه ای ندارد اما این ماجراجویی اخیر رجب طیب اردوغان، رئیس جمهور ترکیه ظاهراً دارد، جواب می دهد؛ تکنولوژی های پهبادی و شناسایی مدرن ترکیه به همراه اقدامات نظامیان ترکیه ای و شبه نظامیان سوری مستقر در عرصه میدانی از ماه ژانویه تاکنون هرچه بیشتر اقدامات ارتش ملی لیبی را خنثی کردند و اوج این مسئله در روزهای اخیر با تصرف یک پایگاه هوایی کلیدی (الوطیه) و همچنین شهری مهم از نیروهای خلیفه حفتر اتفاق افتاد.

با این حال ترکیه با کشیده شدن هرچه بیشتر به عرصه جنگ در لیبی ممکن است شاهد متزلزل شدن پروژه ماوی وطن خود شود. این کشور هم اکنون بانبروهای حکومتی سوریه و شبه نظامیان کرد این کشور در حال درگیری بوده و نافذ امارات در سومالی و شاخ آفریقا نیز مقابله می کند.

بررسی دلایل نزدیک شدن مصر به عراق در گفت و گوی «توسعه ایرانی» با کارشناس مسائل آفریقا

احیای ناسیونالیسم عربی

رشاد گلزاری

از زمانی که کابینه مصطفی الکاظمی توسط پارلمان عراق تأیید و او به عنوان نخست وزیر جدید این کشور رسماً کار خود را آغاز کرد، دعوتنامه ها و تماس های مختلفی از بغداد و بالعکس روانه کشورهایی مانند عربستان و برخی کشورهای عربی مانند مصر شده است. همین چند روز پیش بود که ولیعهد عربستان سعودی با نخست وزیر عراق به صورت تلفنی گفت و گو کردند و پس از این گفت و گوی تلفنی رسانه ها اعلام کردند که محمد بن سلمان از مصطفی الکاظمی برای سفر به ریاض دعوت کرده است. چندی بعد رسانه های آمریکاهم اعلام کردند که کاخ سفید از وی برای سفر به واشنگتن دعوت به عمل آورده اند. در این میان اتفاق مهم دیگری که رخ داد، دعوت الکاظمی از عبدالفتاح السیسی (رئیس جمهوری مصر) برای سفر به بغداد بود که متأسفانه از منظر رسانه ها اهمیت چندانی نداشت اما از حیث سیاسی (خصوصاً در شرایط کنونی و عرصه سیاست خارجی) تحلیل های زیادی را در بطن خود جای داده است. در امتداد این وضعیت، بسام

راضی (سخنگوی عبدالفتاح سیسی، رئیس جمهور مصر) با انتشار بیانیهای در صفحه فیسبوک خود اعلام کرد که السیسی عصر دوشنبه تماس تلفنی از طرف محمد الحلبوسی، رئیس پارلمان عراق داشت و الحلبوسی در این تماس ضمن تبریک عید فطر به سیسی، برای مصر و مردم آن آرزوی پیشرفت و آسایش کرد. این رد و بدل کردن تماس ها از سوی دولت جدید عراق، صرفاً پدیده اینگونه تحلیل شود که هر دو کشور به دلیل ذات اسلامی بودنشان با یکدیگر در ارتباط هستند بلکه در بطن آن مسائلی وجود دارد که محورهایی اعم از اقتصاد، امنیت و سیاست را در خود جای داده است. بدون تردید دولت جدید عراق با توجه به توانمندی های الکاظمی و اوضاع و احوال بحرانی این کشور، به دنبال ایجاد ارتباط با بسیاری از کشورهای منطقه و فرامنطقه است؛

اماد مورد روابط با مصر و اساساً جایگاه قاهره در این معادلات، ابهام ها و نقاط تاریکی وجود دارد که باید روشن شود. از اینرو برای تحلیل این روابط و جایگاه مصر در ادبیات سیاسی منطقه و عراق به گفت و گو با «جعفر قتادباشی»، کارشناس مسائل آفریقا پرداختیم که از نظر تان می گذرد.

■ ■ ■

■ **دلیل نزدیک شدن عراق به مصر در وضعیت کنونی این کشور چیست؟ آیا این ارتباط گیری صرفاً در عرصه سیاسی اتفاق خواهد افتاد یا اینکه مسائل دیگری را در بر می گیرد؟**

برای تشریح ابعاد پنهان این مناسبات و اینکه چرا بغداد مجدداً خواهان نزدیک شدن به قاهره است، باید به ماهیت اتحادیه عرب رجوع کنیم. در اتحادیه عرب برخی از کشورهای عنوان برادر بزرگتر مطرح هستند که عربستان و مصر یکی از آنها به شمار می آیند. این عنوان بدان جهت به این کشورها اطلاق می شود که از منظر سیاسی، نظامی یا اقتصادی جایگاه خاصی در ادبیات سیاسی سایر کشورهای عضو دارند. به عنوان مثال مصر بزرگترین ارتش کشور های عربی به حساب می آید یا اینکه عربستان به دلیل وجود مکه و مدینه و همچنین دارا بودن منابع نفت بسیار زیاد، به عنوان برادران بزرگتر سایر کشورهای عضو اتحادیه عرب به شمار می آیند. دلیل این اهمیت آن است که کشورهای کوچکتر و ضعیف تر عربی پس از ارتباط گیری با این کشورها، به دنبال آن هستند تا جایگاه خود را بالاتر ببرند و حتی مناسبات خود را در محورهای

بعث عراق بر سه پایه سوسیالیسم، آزادی و عربیت استوار بود که در نهایت سعی داشت بر «ناسیونالیسم عربی» تأکید کند تا از این طریق بتواند حمایت سایر کشورهای عربی خلیج فارس را به خود جلب کند. این روند هم اکنون در اتحادیه عرب دنبال می شود و به نظرم بخشی از ارتباط گیری عراق با مصر در همین مساله خلاصه می شود.

■ **یعنی معتقدید که بغداد به دلیل حس ناسیونالیسم عربی به مصر نزدیک شده است؟**

خیر، صرفاً اینگونه نیست. مصر با عراق همسایه نیست و مرز مشترک ندارد و از سوی دیگر قاهره پول چندانی ندارد که بخواهد در اختیار بغداد قرار دهد. مصر عملاً ظرفیت جغرافیایی و اقتصادی برای پیوند با عراق ندارد اما از منظر سیاسی دارای جایگاه مهمی است که این جایگاه را از زمان مبارزه با اسرائیل و درگیری نظامی با این رژیم به ارث برده است. قبل از آنکه مصطفی الکاظمی روی کار بیاید، عادل عبدالمهدی (نخست وزیر پیشین عراق) هم بر روابطش با مصر تأکید داشت و حتی سفرهایی میان مقامات دو طرف صورت گرفت.

عبدالمهدی معتقد بود که عراق با بسیاری از کشورهای ارتباط دارد و باید با مصر به عنوان یک کشور عربی مهم روابط داشته باشد. توجه داشته باشید که عراق پس از سقوط صدام در سال ۲۰۰۳ میلادی، سیاست خارجی مشخص و مدون نداشته است و به نظر ما در حال مشاهده اولین سنگ بنای سیاست خارجی بغداد هستیم که دولت الکاظمی در حال طراحی و مدیریت آن است. به همین جهت معتقدم که بخشی از این ارتباط به سیاست خارجی جدید عراق ربط دارد. مضاف بر اینکه حسنی مبارک (رئیس جمهوری پیشین مصر)، دوبار به کمک عراق در مواجهه با آمریکا آمد و این موضوعی نیست که سیاستمداران رده بالای عراق بتوانند آنرا فراموش کنند.

■ **به سیاست خارجی عراق اشاره کردید. تا چه حد ایالات متحده در**

هدف السیسی از ارتباط با عراق این است که به مخالفان داخلی خود و برخی دیگر از کشورهای عربی بفهماند که مصر همچنان هژمونی خود را در میان کشورهای اسلامی و خصوصاً عربی حفظ کرده است

این ارتباط گیری بغداد با قاهره تأثیر گذار است؟ واقعیت این است که دولت فعلی عراق به دنبال آن است تا بتواند در سیاست خارجی خود یک توازن مشخص را نمایان کند و آن را به کار بگیرد. بغداد با ایران ارتباط های خوبی دارد و از سوی دیگر به دنبال آن است تا خود را مستقل نشان دهد و فشارها را بر خود کم کند. به همین جهت است که به مصر یا سایر کشورهای غربی یا عربی نزدیک شده است. دولت فعلی عراق هم از جهت شکلی و هم از حیث ماهوی نیازمند نزدیک شدن به مصر است. در مقابل مصر هم برای آنکه افکار عمومی خود را هدایت کند و به آنها بگوید که به غیر از غرب با جهان عرب هم ارتباط دارد، به بغداد چراغ سبز نشان داده است. هدف السیسی از ارتباط با عراق این است که به مخالفان داخلی خود و برخی دیگر از کشورهای عربی بفهماند که مصر همچنان هژمونی خود را در میان کشورهای اسلامی و خصوصاً عربی حفظ کرده است. در نهایت احتمال دارد که مآشاهد صادرات مرکبات و منسوجات از مصر به عراق باشیم. در مورد نفوذ آمریکایی ها هم باید بگویم که آنها به دنبال تشکیل یک جبهه ضد ایرانی در منطقه و به خصوص عراق هستند و به این جهت مصر را به عنوان بخشی از این جبهه در عراق و منطقه علیه تهران می دانند. این مدل را در بحث اختلاف قطر با عربستان بحرین و امارات شاهد هستیم؛ چرا که مصر هم به تأسی از ریاض و ابوظبی، از قطر فاصله گرفت. از این رو دلایل مناسبات جدید عراق و مصر را باید در مولفه هایی که به آن اشاره کردم جست و جو کنیم.

خبر

در میان تشدید فشارهای داخلی؛

بولسونارو به رفع اتهاماتش در دیوان عالی برزیل امید دارد

ابتدایی خود قرار دارد و این دادگاه به بیانیه بولسونارو پاسخ نداده است. چنانچه پرونده تحقیقات به مرحله محاکمه برسد، بولسونارو باید برای مدت ۱۸۰ روز از ریاست جمهوری معلق شده تا در دادگاه به عنوان متهم حاضر شود. پیشتر وزیر دادگستری سابق برزیل در یک کنفرانس خبری بولسونارو را به اخراج رئیس پلیس فدرال این کشور متهم کرده بود.

رئیس جمهوری برزیل مدعی است، بر خلاف آنچه وزیر دادگستری سابق دولتش به هنگام استعفای چندی پیش خود عنوان داشته، برای اعمال نفوذ بر انتصاب مقام های امنیتی و پلیس تلاش نکرده و انتظار دارد دادگاه عالی او را از اتهامات وارده تبرئه کند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، ژایر بولسونارو، رئیس جمهوری برزیل با انتشار بیانیهای گفت انتظار دارد دادگاه عالی کشورش به متوقف کردن تحقیقات درباره اتهام مداخله وی در امور و مسائل مرتبط با پلیس تصمیم بگیرد. بولسونارو گفت: هرگز در کارهای پلیس فدرال مداخله نکردم. تمامی صحبت هایی که با این حرف مغایر باشند، پوچ و بی معنی هستند. مشاهدات تعداد بی شماری از نمایندگان فدرال تأیید می کند که من هرگز از هیچکدام از آن ها تقاضای اطلاعات نداشتم. من در برخورد با این مسئله انتظار مسئولیت پذیری و صداقت دارم. تحقیقات دادگاه عالی برزیل همچنان در مراحل

یمنی ها از فقر به گدایی، کار و ازدواج کودکان رو آورده اند

آژانس پناهندگان سازمان ملل روز گذشته (سه شنبه) اعلام کرد فعالیت هایش در یمن با توجه به تداوم شیوع کرونا و ویروس در این کشور جنگ زده نزدیک به وضعیت فروپاشی بالقوه قرار گرفته و تعداد هر چه بیشتری از خانواده های یمنی رو به گدایی، کار کودکان و ازدواج کودکان از روی فقر آورده اند. به گزارش رویترز، حدود هشتاد درصد از مردم دچار سوءتغذیه در یمن متکی به دریافت کمک های انسان دوستانه هستند و بحران فقر و گرسنگی در این کشور حتی قبل از آغاز شیوع کرونا و ویروس یکی از بزرگترین بحران های انسانی جهان به شمار آمده است. چارلی یاکسلی، سخنگوی کمیسیون عالی پناهندگان سازمان ملل در یک گفتگوی اینترنتی گفت: مادر حال رسیدن به نقطه فروپاشی بالقوه در نامه ایمان هستیم و چنانچه به زودی بودجه بیشتری دریافت نکنیم بسیاری از برنامه های مابه ویزه برنامه های مربوط به کمک های مالی یمنی های آواره شده مجبور به توقف خواهند بود.

اعلام زمان بازگشت به روال عادی در عربستان

عربستان روز گذشته (سه شنبه) بازگشت اوضاع به روال عادی و بازگشایی مساجد برای برپایی نماز جماعت را اعلام کرد. دولت عربستان زمان های منع آمد و شد طی روزهای آینده را تغییر می دهد. این اقدام قبل از لغو کامل منع آمد و شد در تمام مناطق به جز مکه از ابتدای ۲۱ ژوئن خواهد بود. به گزارش خبرگزاری رسمی عربستان سعودی (واس)، طبق طرح جدید بین روزهای پنجشنبه و شنبه آتی زمان های مجاز بودن رفت و آمد در سراسر مناطق عربستان به جز مکه تغییر کرده و از ساعت شش صبح تا سه بعد از ظهر خواهد بود و همچنین رفت و آمد بین شهرها و مناطق عربستان با خودروی شخصی بلامانع است. یک منبع در وزارت کشور عربستان گفت، براساس بخش نامه های جدید نهاد های سلامت و بهداشت، برخی فعالیت ها با رعایت تدابیر پیشگیرانه، بهداشتی و احتیاطی با حفظ نکات ابلاغی از سر گرفته می شود.

